

БАТЛАВ:
ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧНЫ
БОДЛОГЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙН
ГАЗРЫН ДАРГА

Г. ЭНХМӨНХ

ЗӨВШӨӨРЧ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭСЭН:
“БЛАСТ” ХХК ЗАХИРАЛ

А.ТЭМҮҮЛИН

“БЛАСТ” ХХК НИЙ ДОРНОГОВЬ АЙМАГ, МАНДАХ СУМ, 1-Р БАГ“ТЭСРЭХ
БОДИСЫН ХОЛЬЦЫН ҮЙЛДВЭР, АГУУЛАХЫН ЦОГЦОЛБОР” ТӨСЛИЙН
2026 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 2688336

ХЯНАСАН:
ХБОБЗГ-ЫН АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ

О. АМАРСАНАА

БОЛОВСРУУЛСАН:
“БЛАСТ” ХХК БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЭРГЭЖИЛТЭН

Б.БАТ-ЭРДЭНЭ

2025 ОН

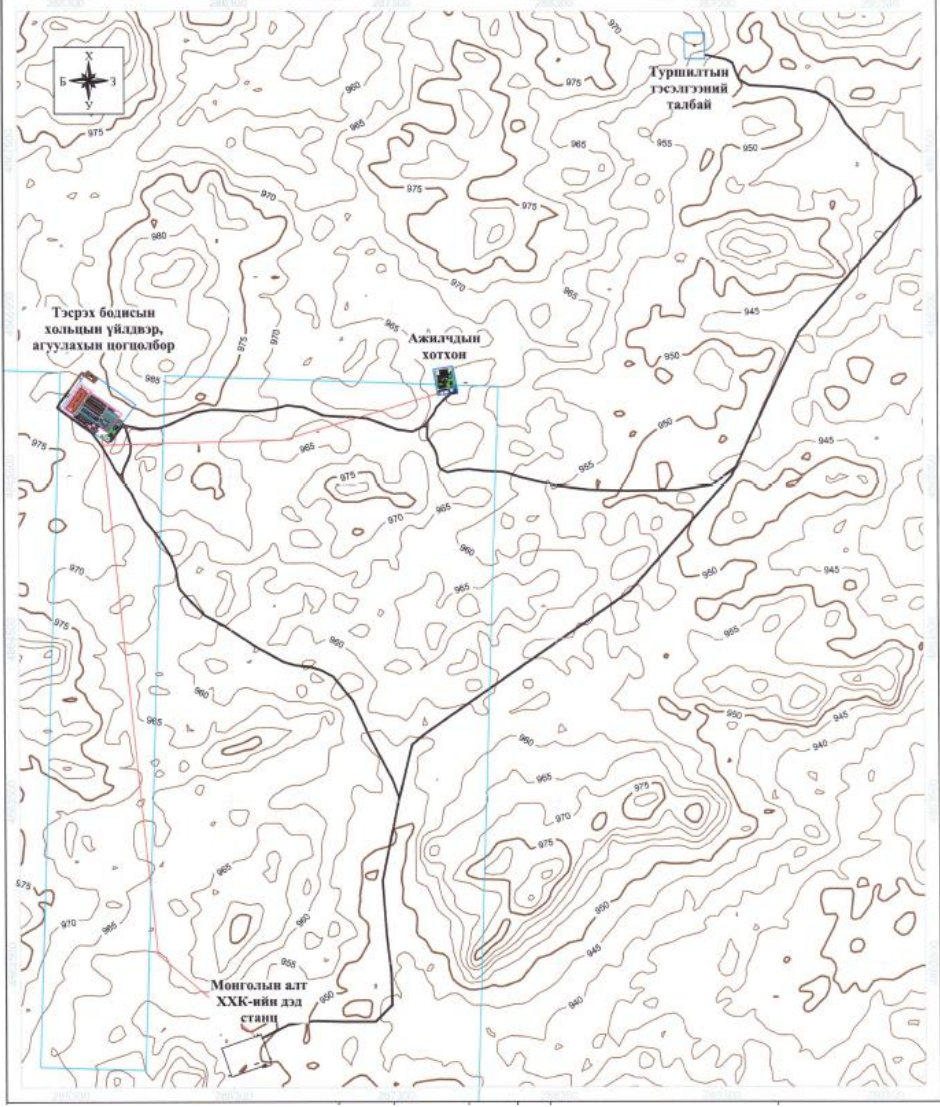
✓ Төслийн товч танилцуулга.....	2-6
✓ Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	7-15
✓ Байгаль орчны менежментийн зорилт, гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	16
1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	16-20
2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	21
3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	21
4. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	21
5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	21
6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	21-22
7. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	23-24
8. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	25
9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	26-27
10. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь	28
11. 2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төсөв.....	29
12. Холбогдох бичиг баримт.....	30-

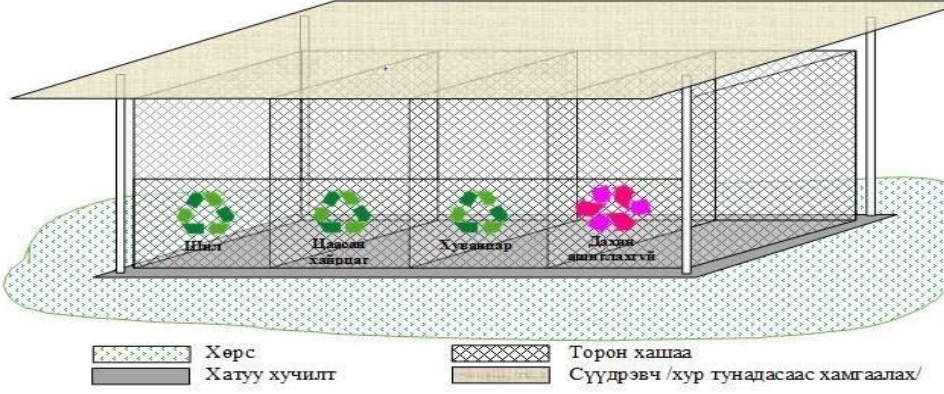
БҮЛЭГ 1. ТЕХНИКИЙН БУС ХУРААНГУЙ

1.1 Төслийн талаарх мэдээлэл

Хүснэгт 1. Төслийн ерөнхий танилцуулга

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл		
1.1	Төсөл хэрэгжүүлэгч:	“Бласт” ХХК “Тэсрэх бодисын хольцын үйлдвэр, агуулахын цогцолбор” төсөл
1.2	Регистрийн дугаар:	РД: 2688336
1.3	Улсын бүртгэлийн дугаар:	УБД: 9011125047
1.4	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:	Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө, Ланд Марк Утас: 325995, 324044
1.5	Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ:	“Бласт” ХХК -д Сумын Засаг даргын 2009 оны 04 сарын 23-ны өдрийн А/191 тоот захирамжаар 60 жил олгосон 20000 мкв газрыг эзэмших эрхийн гэрчилгээ
1.6	Бүтээгдэхүүний тохирлын гэрчилгээ	Стандарт хэмжил зүйн газрын 2021 оны 03 сарын 24-ны ӨМД0001298 тоот шийдвэр бүхий “энгийн тэсрэх бодис ANFO, задгай технологийн эмульсийн тэсрэх бодис-blemex bulk, задгай технологийн эмульсийн тэсрэх бодис-blemex blend” төрлийн тохирлын гэрчилгээ
1.7	Үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрлэлийн яамны 2022 оны 12 сарын 23-ны өдрийн №864 тоот тусгай зөвшөөрөл
1.8	Химийн бодисын тусгай зөвшөөрөл	БОАЖЯ-ны Химийн хорт болон аюултай бодисын бодлого зохицуулалтын албаны 2021 оны 12-р сарын 13-ны өдрийн дугаар 0002031 тоот зөвшөөрөл. 35 төрлийн бодис
1.9	Химийн аюултай бодис, сав баглаа зайлуулах устгах гэрээ	“Түмэн эгшиг” ХХК-ийн 2024 оны гэрээтэй
Хоёр. Төслийн талаарх мэдээлэл		
2.1	Төслийн нэр	“Бласт” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Мандах сумын нутагт хэрэгжүүлэх гэж буй “Тэсрэх бодисын хольцын үйлдвэр, агуулахын цогцолбор” төсөл. Тус цогцолбор нь шинээр байгуулагдаж байгаа бөгөөд 2024 онд БОННУ-ний тайлан батлагдсан.

2.2	Төслийн байршил	<p>Төслийн байршил нь Улаанбаатар хотоос зүүн урагш 500 км, Мандах сумаас урд зүгт 55 км зайд Дорноговь аймгийн Мандах сумын 1-р багийн нутагт байрлана.</p> <p>Газрын байршил нь үйлдвэрлэлийн районд оршдог бөгөөд орон сууц, олон нийтийн байгууламж бүхий хэсгээс 500м-ийн зайд байрладаг нь “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуйн хамгаалалтын бүсийн хэмжээ, ерөнхий шаардлага” MNS 5105:2001 стандартын шаардлагыг хангаж байна.</p>
2.3	Төслийн зорилго	<p>Тус үйлдвэр нь савлагаатай эмульсийн тэсрэх бодисын өндөр хүчин чадал бүхий шинэ шугам нэмж ашиглалтанд оруулан үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, урт хугацаанд хадгалах тээвэрлэхэд тохиромжтой савлагаатай энгийн болон эмульсийн тэсрэх бодисоор хэрэглэгчдэд тасралтгүй тогтмол нийлүүлэх, бүтээн байгуулалтын төслүүдэд хувь нэмэрээ оруулах зорилгоор энэхүү төслийг хэрэгжүүлэхээр зорин ажиллаж байна.</p>

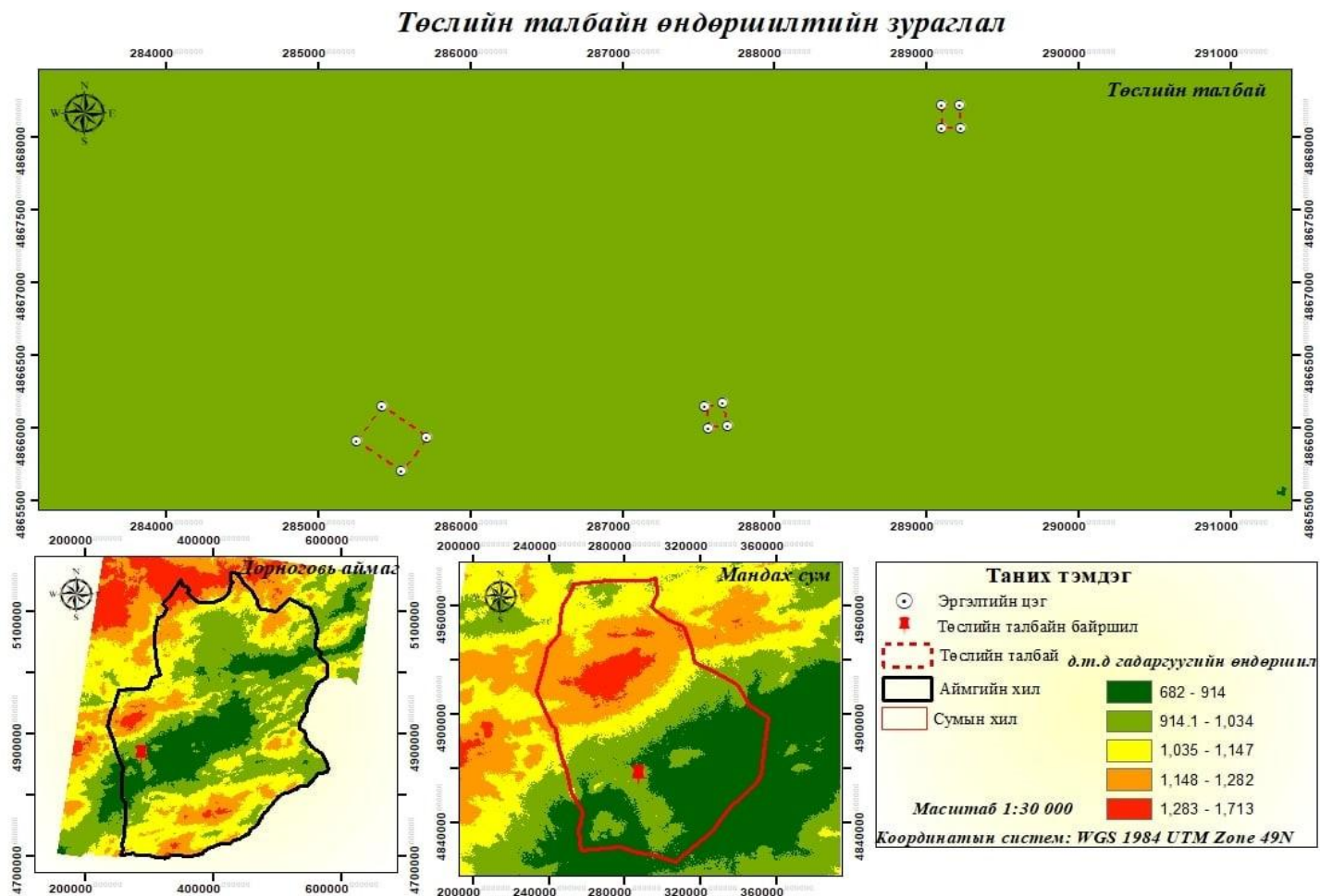
2.6	Төслийн хог хаягдал	<p>Ахуйн аюултай хог хаягдал: Өөрөө явагч тээврийн хэрэгслээс үүсэх хаягдал</p> <p>/ашигласан тос, масло, үл хөлдөх шингэн, дугуй/ унтраалга-залгуурын төхөөрөмж, өдрийн гэрэл, электрон барааны хаягдал /компьютер, телевизор% гар утас/ цэвэрлэгээний бодис, зарим тусгай батерей зэргүүд хамаарна.</p> <p>Доорхи зургийн дагуу ялгаж хаях шаардлагатай</p>
		<p>Шингэн хог хаягдал:</p> <p>Нийт 120 ажилтантай гэж үзвэл хоногт 9.6 м3, жилд амралт баяр ёслолын өдрийн хасаад 350 хоног ажиллах хугацаанд нийт хэрэглэх усны хэмжээ 3360 м3/жил болно. Төвлөрсөн цэвэр бохирын системд холбогдоогүй болно. Бага оврын цэвэрлэх байгууламж байгуулна.</p> <p>Хийн хаягдал:</p> <p>Үйлдвэрийн хийн хаягдал үүсэх эх үүсвэрүүд гэвэл автомашины утаа, тээврийн хэрэгслийн тоосжилт зэрэг байна.</p> <p>Үйлдвэрийн ашиглалтын 5 жилийн хугацаанд нийт 1481.7 тн /жилд 493.9 тн/ дизель түлш зарцуулахад хөө – 22.96 тн, СО-0.000148 тн, нүүрстөрөгч– 0.000445 тн, NO2– 0.00005927 тн, SO2-0.00002963тн, бензопирин-0.000474 тн буюу нийтдээ 22.96 тн хорт хий ялгарахаар байна.</p>

1.2 Төсөл хэрэгжих орчны байгаль орчны төлөв байдлын хураангуй

1.2.1 Физик газарзүй:

“Тэсрэх бодисын хольцын үйлдвэр, агуулахын цогцолбор” төслийн байршил нь Дорноговь аймгийн Мандах сумын 1-р багийн нутагт байрлах бөгөөд далайн түвшнээс дээш 1316- 1377 метрийн өндөрт байрлана. Төсөл хэрэгжих талбай орчимд газрын гадаргын хэвгийн зонхилох өнцөг 10 байна.

Зураг 1. Төслийн талбайн районы д.т.д үнэмлэхүй өндөршлийн зураг

Төслийн талбайн далайн түвшнээс дээш 914.1-1034 метрийн үнэмлэхүй өндөрт байрласан тэгш талыг хамарч тогтворжсон байна.

1.2.2 Агаарын чанар:

Дэлхий нийтэд агаарын чанарын үзүүлэлт, түүний эрүүл мэнд, экологид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн талаарх нарийвчилсан судалгааны үндсэн дээр ДЭМБ-аас зөвлөмж гаргасан байдаг ба энэ зөвлөмж дээр үндэслэн манай улсад 2007 онд агаарын чанарын стандарт буюу техникийн ерөнхий шаардлага шинэчлэгдэн 2008 оноос мөрдөгдөж эхэлсэн байна. Агаар дахь түгээмэл бохирдуулагчдын агууламжийг агаарын чанарыг үнэлэх гол шалгуур болох агаарын чанарын стандарт /MNS 4585:2016/ дахь бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ, зөвшөөрөгдөх түвшинтэй харьцуулан мөрдөж байна /доорх хүснэгтэнд харуулав/.

Хүснэгт 2. Агаар дахь түгээмэл бохирдуулагчдын хүлцэх агууламж

Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж, зөвшөөрөгдөх түвшин /жилийн дундаж/
Хүхэрлэг хий (SO ₂)	мкг/м ³	10
Азотын давхар исэл (NO ₂)	мкг/м ³	30
Нүүрсхүчлийн хий буюу угаарын хий (CO)	мкг/м ³	10000
Тоос, тоосонцор,	мкг/м ³	100
Том ширхэглэгт тоосонцор / PM 10/	мкг/м ³	50
Нарийн ширхэглэгт тоосонцор / PM 2.5/	мкг/м ³	25

Судалгааны байршил, хамрагдсан цэгүүд

Хүснэгт 3. Агаарын чанарын хяналт шинжилгээ хийсэн цэгийн байршил

Агаар	Координат	Цэг сонгосон үндэслэл	Дээж авч буй фото зураг
1	1-р цэг	45°58'5.14"N 110°40'44.42"E	
2	2-р цэг	45°50'31.23"N 110°25'1.53"E	
3	3-р цэг	45°42'38.25"N 110°2'41.23"E	
4	4-р цэг	45°44'19.86"N 109°38'31.51"E	
5	5-р цэг	45°47'38.25"N 109°17'59.62"E	

Судалгааны арга, дээж авалт

Төслийн гадна талбай болон барилгын ажлын талбайгаас агаарын хүхэрлэг хий (SO₂), азотын давхар исэл (NO₂), нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис) болон дуу шуугиан үзүүлэлт тус бүрийг хээрийн судалгаа болон лабораторийн шинжилгээний үр дүнд тодорхойлов. Үүнд:

Хүхэрлэг хий болон Азотын давхар исэл: Хүхэрлэг хий болон азотын давхар ислийг тодорхойлохдоо химийн шинжилгээний аргачлалаар тодорхойлсон.

Хүхэрлэг хий: Агаараас тетрахлормеркурат натрийн уусмал /ТХМ/-аар норгосон шингээгч гуурсанд 2 л/мин хурдтайгаар 20 минутын турш агаараас сорьц авч шингээгч гуурсны шилэн бөмбөлгийн

давхаргад шингэсэн хүхэрлэг хийг лабораторийн нөхцөлд усан уусмалд шилжүүлж тэр уусмал дээрээ формальдегид, парарозанадины уусмал нэмэхэд үүссэн нэгдлийн өнгөний эрчимшлийг спектрофотометрээр хэмжин хүхэрлэг хийн агууламжийг тодорхойлов.

Азотын давхар исэл: Агаараас азотын давхар ислийг үл хатах мышьяклаг хүчлийн натрийн давс агуулсан кали иодын уусмалаар норгосон шингээгч гуурсаар 0.25 л/мин-ын хурдтайгаар 20 минутын турш соруулан сорьц авч шингээгч гуурсны шилэн бөмбөлгийн давхаргаанд шингээж лабораторийн нөхцөлд уусмалд шилжүүлж үүссэн нитрит ион сульфанадины хүчилтэй харилцан үйлчилж диазонэгдлийг үүсгэх бөгөөд тэр нь -нафтиламинтай урвалд орж азобудагч бодисыг уусмалын өнгөний эрчимшлээр азотын давхар ислийн хэмжээг тодорхойлов.

Нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис): Төслийн талбай орчмын агаарт агуулагдах нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис)-ны агууламжийг DustTrak 8530 зөөврийн багажийн тусламжтай тодорхойлсон.

Дуу чимээ: Шуугианы хэмжилтийг MNS 5003:2000 “Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Шуугиан хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага.” стандарт аргачлалын дагуу EXTECH Noise Dosimeter, Datalogger, and Sound Level Meter SL355) загварын зөөврийн багажаар тодорхойлсон.

Судалгаанд ашигласан багаж хэрэгсэл

Хяналт шинжилгээний үр дүн

Агаарын чанарын хяналтын 2 цэгээс авсан нийт тоосны хэмжээг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулахад хүлцэх агууламжаас даваагүй, хэвийн хэмжээнд байна.

Хүснэгт 4. Нийт тоос / Нийт жинлэгдэгч бодис / хэмжилтийн үр дүн

№	Сорьц авсан цэг	Нийт тоос /Нийт жинлэгдэгч бодис/
1	Гадна ажлын талбай	0.87
2	Ажлын талбай	0.79
3	Тээврийн зам	0.92
Агаарын чанарын стандарт MNS 4585: 2016		0.500

Агаарын бохирдуулагч бодисын хэмжилт

Агаарын чанарын хяналтын 2 цэгээс авсан хүхэрлэг хий болон азотын давхар ислийн хэмжээг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулахад хүлцэх агууламжаас давсан үзүүлэлт илрээгүй хэвийн хэмжээнд байна.

Хүснэгт 5. Агаарын бохирдуулагч бодисын хэмжилтийн үр дүн

№	Сорьц авсан цэг	NO2 (Азотын давхар исэл мг/м3)	SO2 (Хүхэрлэг хий мг/м3)
1	Гадна ажлын талбай	0.066	0.065
2	Ажлын талбай	0.085	0.115
3	Тээврийн зам	0.085	0.115
Агаарын чанарын стандарт MNS 4585: 2016		0.200	0.450

Дуу шуугианы хэмжилт

Дуу шуугианы үзүүлэлтийг хяналтын 2 цэгийн ойр орчимд хэмжсэн ба 16 цагийн дундаж үр дүнг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулахад зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс даваагүй байна.

Хүснэгт 6. Дуу шуугианы хэмжилтийн үр дүн

№	Сорьц авсан цэг	Дуу чимээ дБ (А)
1	Гадна ажлын талбай	65
2	Ажлын талбай	60
3	Тээврийн зам	55
Агаарын чанарын стандарт MNS 4585: 2016 дБ (А), 16 цагийн дундаж		60

Дүгнэлт, зөвлөмж

Төслийн эзэмшил талбайн агаарын хүхэрлэг хий (SO₂), азотын давхар исэл (NO₂), нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис) хийж гарсан үр дүн тус бүрийг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулахад зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс бага байна.

Төслийн эзэмшил гадна ажлын гадна ажлын талбай дуу шуугиан хэмжилт хийж гарсан үр дүн тус бүрийг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулахад зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс их байна.

Шуугиан гэж янз бүрийн давтамжтай өндөр, нам авианы замбараагүй хослолыг хэлнэ. ДЭМБ-аас гаргасан судалгаагаар шуугианы шалтгаантай сонсгол бууралт нь дэлхийд хамгийн түгээмэл тохиолддог, урьдчилан сэргийлэх боломжтой мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний нэг гэж үздэг [12].

Тоосонцрын нөлөө

(PM_{1.0}, PM_{2.5}, PM_{4.0}, PM₁₀, нийт тоос TSP). Агаарын чанарын судалгаанд тоос тоосонцор гэдэг нь маш өргөн хүрээг хамарсан ойлголт бөгөөд үүсэж буй эх үүсвэр, агаар мандал дахь физик химийн урвалаас хамаараад маш жижиг буюу нано хэмжээнээс эхлээд хэдэн арван микрон хүртэлх ширхэглэгийн хэмжээтэйгээр илэрдэг (Зураг 4).

Зураг 2. Агаар мандал дахь тоосонцруудын агууламж

Байгалийн эрдэс минералууд болон биологийн гаралтай тоос тоосонцор том ширхэглэгийн хэмжээтэйгээр агаар мандалд илэрдэг бол бүх төрлийн түлшний шаталтаас үүдэлтэй тоосонцор нь хэмжээний хувьд маш жижиг байхаас гадна хортой химийн элементүүдийг агуулж байдаг. 10 микроноос том ширхэгтэй тоос тоосонцор нь хамар ам, мөгөөрсөн хоолойд баригдаж гадагшилдаг бол 10 микроноос бага диаметртэй тоос(PM10)-ны ширхгүүд нь эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлдэг. Тухайлбал, 2.5-10 микрометр диаметр бүхий тоосны ширхгүүд нь уушгины мөгөөрсөн хоолой болон хялгасан судлуудад хуримтлагдах, харин 2.5 микроноос бага диаметртэй ширхгүүд нь уушгины цулцангуудад шигдэх аюултай.

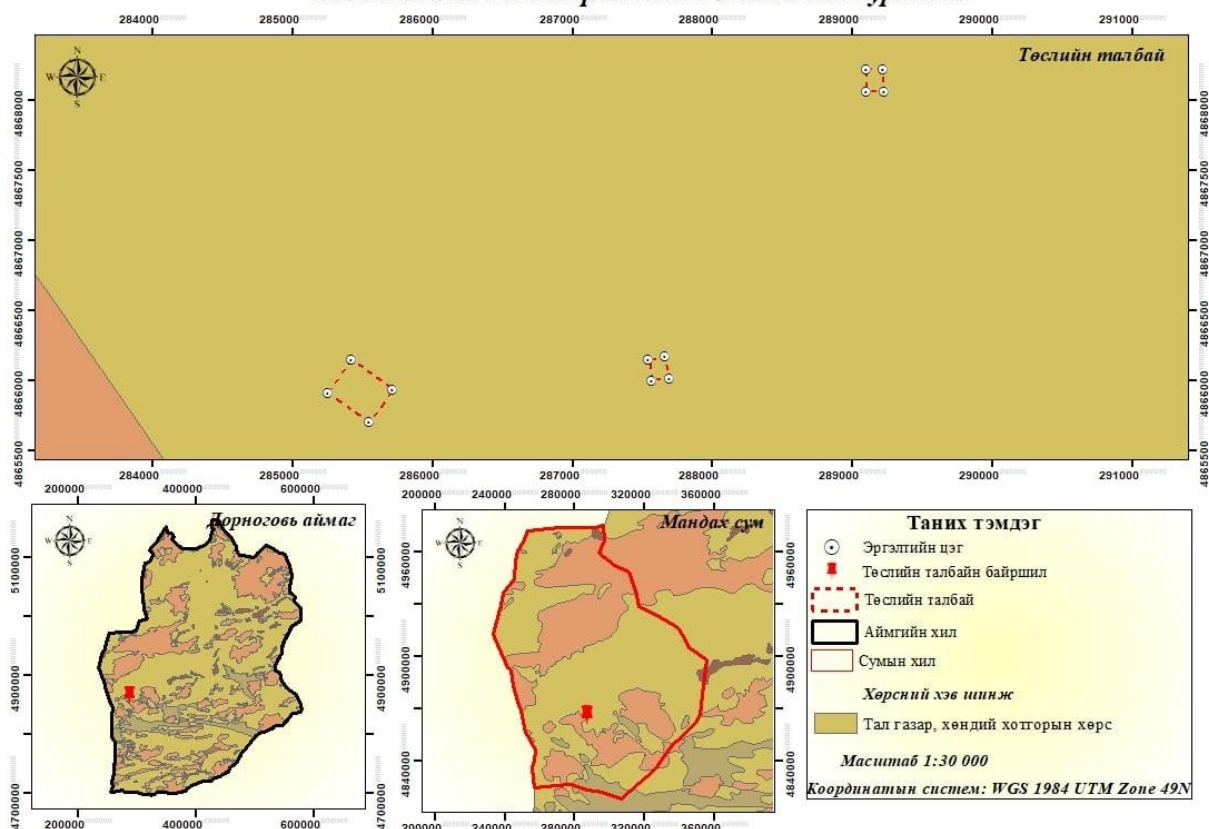
Агаарын чанарын индекс	Агаарын чанарын ангилал	Тэмдэглэгээ (өнгөөр)	Эрүүл мэндэд үзүүлэх нөлөөлөл
0-50	Цэвэр	Ногоон	Хүний эрүүл мэндэд сөрөл нөлөө үзүүлэхгүй.
51-100	Хэвийн	Шар	Агаарын чанар шаардлага хангах боловч, зарим бохирдуулах бодисын нөлөөлөлд хэт мэдрэг хүмүүс өртөж болно. Тухайлбал: озон, нарийн ширхэглэгт тоосонцорын нөлөөллийн улмаас хэт мэдрэг хүмүүст амьсгалын замын өвчний шинж тэмдэг илрэх магадлалтай.
101-250	Бага зэргийн бохирдолтой	Улбар шар	Хэт мэдрэг хүмүүсийн эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл илэрнэ. Зүрх судас, амьсгалын замын архаг өвчтэй, ялангуяа гуурсан хоолойн багтраа өвчтэй хүмүүс нөлөөлөлд илүү өртөнө.
251-400	Дунд зэргийн бохирдолтой	Ягаан	Нийт хүн амын эрүүл мэндэд бага зэргийн сөрөг нөлөөлөл илэрч эхэлнэ. Хэт мэдрэг хүмүүсийн эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл хүндээр илэрнэ.
401-500	Их бохирдолтой	Хүрэн	Удаан хугацаагаар гадаа байхад нийт хүн амын эрүүл мэндэд мэдэгдэхүйц сөрөг нөлөөлөл илэрнэ.
500<	Маш их бохирдолтой	Улаан	Удаан хугацаагаар гадаа байхад нийт хүн амын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл илэрнэ.

1.2.3 Хөрс орчин:

Төсөл хэрэгжих талбай нь Дорноговь аймгийн Мандах сумын 1-р багийн нутаг дэвсгэрт хамаарна. Тус нэгж талбарт тал газар, хөндий хотгорын хөрс тархсан байна.

Зураг 3. Төслийн талбайн хөрсөн бүрхэвчийн хэв шинж

Төслийн талбайн хөрсний хэв шинжийн зураглал

Хүснэгт 7. Мандах сумын төслийн талбайн дээж авсан цэгийн химийн үзүүлэлт

№	Гүн, см	pH H ₂ O	ЦДЧ, dS/m	Давс	Ялзмаг %	CaCO ₃	NO ₃	Солилцох суурь, мг-экв/100 гр			Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	
								Ca+Mg	Ca+2	Mg+2	P ₂ O ₅ ,	K ₂ O
Дээж 1 - Мандах сум												
1	0-20	7.85	0.039	0.016	0.83	0.0	0.12	18	10	8	2.2	39

Дээж-1.Химийн шинжилгээний үр дүнгээр хөрс нь сул шүлтлэг урвалын орчинтой, ялзмагийн агууламж маш бага, хялбар уусах давсны агууламж маш их буюу давсжилттай, солилцох сууриас Са дунд, Mg маш их агууламжтай мөн хөдөлгөөнт фосфорын хангамж маш бага, калийн агууламж бага байна. Хөрсний үржил шимийн түвшин муу байна.

Хүснэгт 8. Мандах сумын төслийн талбайн дээж авсан цэгийн химийн үзүүлэлт

№	Гүн, см	pH H ₂ O	ЦДЧ, dS/m	Давс	Ялзмаг %	CaCO ₃	NO ₃	Солилцох суурь, мг-экв/100 гр			Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	
								Ca+Mg	Ca+2	Mg+2	P ₂ O ₅ ,	K ₂ O

Дээж 4 - Мандах сум												
1	0-20	8.04	0.044	0.018	1.19	0.0	0.13	30	19	11	3.6	35

Дээж-4.Химийн шинжилгээний үр дүнгээр хөрс нь сул шүлтлэг урвалын орчинтой, ялзмагийн агууламж маш бага, хялбар уусах давсны агууламж маш их буюу давсжилттай, солилцох сууриас Са их, Mg маш их агууламжтай мөн хөдөлгөөнт фосфорын хангамж маш бага, калийн агууламж бага байна. Хөрсний үржил шимийн түвшин муу байна.

Хүснэгт 9. Мандах сумын төслийн талбайн дээж авсан цэгийн химийн үзүүлэлт

№	Гүн, см	pH H ₂ O	ЦДЧ, dS/m	Давс	Ялзмаг %	CaCO ₃	NO ₃	Солилцох суурь, мг-экв/100 гр			Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	
								Ca+Mg	Ca+2	Mg+2	P ₂ O ₅ ,	K ₂ O
Дээж 7 – Мандах сум												
1	0-20	8.20	0.055	0.022	0.60	0.0	0.09	15	11	4	3.7	37

Дээж-7.Химийн шинжилгээний үр дүнгээр хөрс нь дунд шүлтлэг урвалын орчинтой, ялзмагийн агууламж маш бага, хялбар уусах давсны агууламж маш их буюу давсжилттай, солилцох сууриас Са хангалттай, Mg маш их агууламжтай мөн хөдөлгөөнт фосфорын хангамж маш бага, калийн агууламж бага байна. Хөрсний үржил шимийн түвшин муу байна.

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

Хөрсний хатуу хэсгийг бүрдүүлж байгаа жижиг ширхгүүдийн хэмжээгээр нь ангилан тэдгээрийг хувиар илэрхийлснийг механик бүрэлдэхүүн гэнэ. Энгийн ширхгийн хэмжээгээр нь шороо ба чулуу гэсэн хоёр том бүлэгт хуваана. Хөрсний задлан шинжилгээнд бэлтгэхэд 1 мм-ийн шигшүүрээр шигших бөгөөд түүнээс том хэмжээтэйг чулуу, харин шигшигдэж орсон 1 мм-ээс бага ширхэгтэйг шороо гэнэ (Аваадорж бусад 2012).

Хүснэгт 10. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн Мандах сумын хөрсний дээж

Дээжний нэр	Дээж авсан гүн, см	Жижиг хэсгийн эзлэх хэмжээ мм, хувиар						
		Элс		Тоос				Шавар
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Дээж 1 –Мандах сум								
1	0-20	36.3	43.4	11.3	2.1	2.8	4.1	9.0

Дээж-1. Хөрсний механик бүрэлдэхүүнийг тодорхойлох Н.А. Качинскийн ангиллын аргаар физик шаврын эзлэх хувиар тодорхойлоход элсэрхэг механик бүрэлдэхүүнтэй байна.

Хүснэгт 11. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн Мандах сумын хөрсний дээж

Дээжний нэр	Дээж авсан гүн, см	Жижиг хэсгийн эзлэх хэмжээ мм, хувиар						
		Элс		Тоос				Шавар
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Дээж 1 –Мандах сум								
1	0-20	36.3	43.4	11.3	2.1	2.8	4.1	9.0

				0.01	-0.005			
Дээж 4 – Мандах сум								
1	0-20	26.4	58.3	4.9	3.5	4.5	2.4	10.4

Дээж-4. Хөрсний механик бүрэлдэхүүнийг тодорхойлох Н.А. Качинскийн ангиллын аргаар физик шаврын эзлэх хувиар тодорхойлоход элсэрхэг механик бүрэлдэхүүнтэй байна.

Хүснэгт 12. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн Мандах сумын хөрсний дээж

Дээжний нэр	Дээж авсан гүн, см	Жижиг хэсгийн эзлэх хэмжээ мм, хувиар						
		Элс		Тоос				Шавар
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Дээж 7 – Мандах сум								
1	0-20	32.7	35.9	18.4	6.1	2.2	4.8	13.0

Дээж-7. Хөрсний механик бүрэлдэхүүнийг тодорхойлох Н.А. Качинскийн ангиллын аргаар физик шаврын эзлэх хувиар тодорхойлоход элсэрхэг механик бүрэлдэхүүнтэй байна.

Хүснэгт 13. Хөрсний механик бүрэлдэхүүний шинж чанар

Хөрсний шинж чанарын үзүүлэлт		Механик бүрэлдэхүүн		
		Элсэнцэр ба хөнгөн шавранцар	Дунд шавранцар	Хүнд шавранцар, шавар
1	Боловсруулалт	-	+	++
2	Тэжээлийн бодис агуулалт	-	+	++
3	Ургамлын тэжээлийн бодис нийлүүлэлт	-	++	+
4	Хоруу бодисын хуримтлал	-	++	++
5	Ус агуулалт	0	++	++
6	Ургамал ус нийлүүлэлт	-	+	-
7	Механик шүүлт	-	+	-
8	Физик-химийн шүүлт	-	++	+
9	Ус шүүлт	++	0	-
*++маш сайн (дээд зэрэг), + сайн (өндөр), 0 хангалттай (дунд зэрэг), - тааруу, - - нэн хангалтгүй				

Дээрх хүснэгтээс үзэхэд элсэрхэг хөрс нь тэжээлийн бодис, ус агуулалт болон физик химийн шүүлт нэн хангалтгүй, ургамлын тэжээлийн бодис нийлүүлэлт, хоруу бодисын хуримтлал, ургамлын ус нийлүүлэлтээр тааруу харин механик шүүлт сайн, хөрсний боловсруулалт, ус шүүлтээр маш муу гэсэн үзүүлэлттэй байна.

Хүнд металлын агууламж

Хүснэгт 14. Хөрсний хүнд металлын шинжилгээ Мандах сум

Дээж авсан газар, Газар зүйн байршил	Дээж авсан гүн, см	Хүнд металлын агууламж мг/кг					
		Ni /Никель/	Cd /Кадми/	Pb /Хар тугалга/	Zn /Цайр/	Cr /Хром/	Cu /Зэс/
Дээж 1	0-20	7.0	0.0	58.4	48.6	28.6	19.1
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, MNS 5850:2019							
Элсэрхэг хөрс		60	1	50	100	60	60
Шавранцар хөрс		100	1.5	70	150	100	80
Шаварлаг хөрс		150	3	100	300	150	100

Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламжийг лабораторийн шинжилгээгээр тодорхойлж үзэхэд стандартын хүлцэх агууламж болон хортой, аюултай агууламжаас хартугалга давсан үзүүлэлттэй байна. Бусад нь стандартаас бага байна.

Хүснэгт 15. Хөрсний хүнд металлын шинжилгээ Мандах сум

Дээж авсан газар, Газар зүйн байршил	Дээж авсан гүн, см	Хүнд металлын агууламж мг/кг					
		Ni /Никель/	Cd /Кадми/	Pb /Хар тугалга/	Zn /Цайр/	Cr /Хром/	Cu /Зэс/
Дээж 4	0-20	5.8	0.0	54.2	33.9	42.9	19.6
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, MNS 5850:2019							
Элсэрхэг хөрс		60	1	50	100	60	60
Шавранцар хөрс		100	1.5	70	150	100	80
Шаварлаг хөрс		150	3	100	300	150	100

Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламжийг лабораторийн шинжилгээгээр тодорхойлж үзэхэд стандартын хүлцэх агууламж болон хортой, аюултай агууламжаас хартугалга давсан үзүүлэлттэй байна. Бусад нь стандартаас бага байна.

Хүснэгт 16. Хөрсний хүнд металлын шинжилгээ Мандах сум

Дээж авсан газар, Газар зүйн байршил	Дээж авсан гүн, см	Хүнд металлын агууламж мг/кг					
		Ni /Никель/	Cd /Кадми/	Pb /Хар тугалга/	Zn /Цайр/	Cr /Хром/	Cu /Зэс/
Дээж 7	0-20	7.0	0.0	62.2	66.6	28.9	24.0
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, MNS 5850:2019							
Элсэрхэг хөрс		60	1	50	100	60	60
Шавранцар хөрс		100	1.5	70	150	100	80

Шаварлаг хөрс		150	3	100	300	150	100
---------------	--	-----	---	-----	-----	-----	-----

Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламжийг лабораторийн шинжилгээгээр тодорхойлж үзэхэд стандартын хүлцэх агууламж болон хортой, аюултай агууламжаас хартугалга давсан үзүүлэлттэй байна. Бусад нь стандартаас бага байна.

1.2.5 Төсөл хэрэгжих орчны нийгэм-эдийн засгийн хураангуй

Дэд бүтэц

Зам тээвэр: Сумын газар нутгаар Дорноговь таван толгойн шороон зам, багууд шороон замаар холбогдсон.

Цахилгаан хангамж: Сум нь Оюутолгойгоос Цагаан суваргын зэсийн орд чиглэлийн 160 км урт, 220 кВ-ын ЦДАШ ашиглалтад орж, Цагаан суваргаас Мандах сум руу чиглэсэн 22 кВ-ын агаарын шугамаас эрчим хүч хангагдсан.

Ус хангамж: Сумын төвд цэвэр усны эх үүсвэрийн 1 гүний худаг, 45м³/хоног хүчин чадалтай 1 насос станц, 50м³/хоног хүчин чадалтай 1 ус зөөлрүүлэх тоног төхөөрөмжтэй. Сумын төвийн ус зөөврийн машинаар айл өрх болон албан газрын усыг зөөж түгээдэг.

Дулаан хангамж: Сумын айл өрх болон албан газар нь уурын зуух болон энгийн галалгаагаар дулааны асуудлыг шийдвэрлэдэг. Сумын төвд сургууль, цэцэрлэг, эрүүл мэндийн төв, нийтийн ахуй үйлчилгээ, тамгын газарт нийт 8 бага оврын уурын зуух ажилладаг.

Орон сууцны хангамж: Сумын хэмжээнд 24-н айлын орон сууц, сургуулийн багш нарын орон сууц, эрүүл мэндийн төвийн албан хаагчдын орон сууц зэрэг 34-н энгийн галалгаатай орон сууцанд иргэд амьдардаг. Суманд инженерийн бүрэн хангамжтай орон сууц баригдаагүй.

Эдийн засаг

Тус суманд “Монголын алт” ХХК, “Их говь энерги” ХХК, “ЭЙ ВЭЙ ЭКС” ХХК, “Голдон гровуз” ХХК, “KINCORA COPPER” ХХК зэрэг байгууллага уул уурхайн үйл ажиллагаа явуулж байгаагаас гадна өөрийн сумын “Богд мандах” хоршоо, “Говь трайн” ХХК, “Мандах өлзийт” ХХК, “Монгол тарвас” ХХК, “Шувуун хад” ХХК, “Богд хайрхан трейд” ХХК зэрэг аж ахуйн нэгж үйл ажиллагаа явуулж байна.

Тус сум нь жилд дундажаар орон нутгийн төсвийн орлогод 100,1 сая төгрөгний татвар төвлөрүүлдэг. Татварын нийт орлогын 4,5%-ийг аж ахуй эрхэлсэний орлого, 7,0%-ийг орлого тодорхойлох боломжгүй иргэдийн татвар, 4,3% суутгагчийн хувь хүнд олгосоны татвар, 2,5 %-ийг улсын тэмдэгтийн хураамж, 13.9%-ийг түгээмэл тархацтай ашигт малтмал, ус рашаан ашигласан татвар, лизенцийн төлбөр 67,8%-ийг тус тус эзэлдэг.

Хүн ам зүй

Хүснэгт 17. Хүн ам, өрхийн тоо, 2020 он

Үзүүлэлт	Сумын төвд	Хөдөөд	Нийт
Хүн амын тоо	410	1156	1566
Өрхийн тоо	140	334	474
Суурин хүн ам	1566		

Хүснэгт 7. Хүн ам зүйн судалгаа

Үзүүлэлт	Эр	Эм	Нийт
----------	----	----	------

0-16 насны хүүхдийн тоо	243	249	492
Хөдөлмөрийн насны хүний тоо	484	460	944
Ажил эрхэлдэг хүний тоо	332 376 708		
Оюутан суралцагч	44 40 84		
Ажил эрхэлдэггүй	79 33 112		
Ахмадын тоо	93	37	130
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тоо	29 11 40		

Дорноговь аймгийн статистик

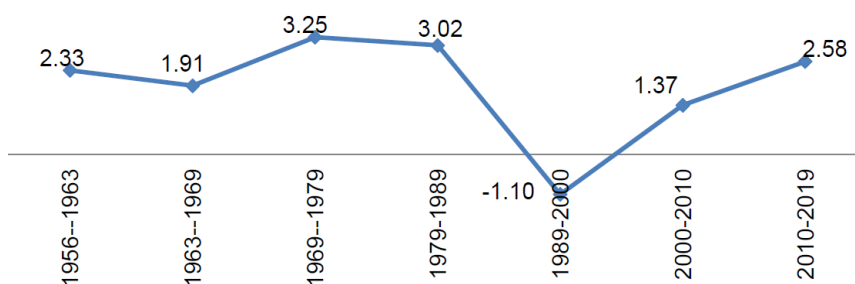
Дорноговь аймгийн хүн амын тоо 1979-1989 онд бүх сумдын хүн ам жигд өссөн, 1989-2000 оны хооронд Иххэт, Мандах, Сайхандулаан, Сайншанд сумдаас бусад 10 сумын хүн амын тоо, 2000-2010 онд Айраг, Даланжаргалан, Сайншанд, Замын-Үүд сумын хүн амын тоо өссөн байна. 2010-2019 онд Айраг, Иххэт, Хатанбулаг сумын хүн амын тоо 0.03-0.62 хувиар буурч, бусад сумдын хүн амын тоо жилд дунджаар 0.11-4.20 хувиар өслөө.

Зураг 4. Хүн амын жилийн дундаж өсөлт, сумаар, 2013-2019 онд

Дорноговь аймгийн хүн амын жилийн дундаж өсөлтийн хувь 1969-1979 онд 3.25 хувиар өсч байсан нь хамгийн их өсөлттэй үе байсан бол 1989-2000 онд хүн амын тоо жилд дунджаар 1.10 хувиар буурч байв. 2010-2019 онд энэ үзүүлэлт 2.58 хувь болж өссөн байна.

Зураг 5. Хүн амын жилийн дундаж өсөлтийн хувь, 2010-2019 онд

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх эрх зүйн баримт бичиг юм.

“Бласт” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Мандах сумын 1-р багийн нутагт хэрэгжүүлж буй “Тэсрэх бодисын хольцын үйлдвэр, агуулахын цогцолбор” төслийн хүрээнд төсөл хэрэгжүүлэгчийн мөрдөн ажиллах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙДЫН 2019 оны 10 сарын 29-ны өдрийн А618 тоот тушаал, “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”, 2012 оны 5 сарын 17-ны өдрийн “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2014 оны 04 дүгээр сарын 10-ны өдрийн А-117 дугаар тушаалын “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийх аргачлал”, ЗАСГИЙН ГАЗРЫН 2023 ОНЫ 02 САРЫН 08-НЫ ӨДРИЙН 58 ДУГААР ТОГТООЛЫН 2 дугаар хавсралт “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журам”-ын 2-р хэсэгт тусгасны дагуу, байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүнд тулгуурлан боловсруулав.

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө /БОХТ/ нь төлөвлөж буй төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүн амд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээнүүдийг шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, давтамж, баримтлах дүрэм журам, стандартуудын хамт нэгтгэн үзүүлж буй төслийг хэрэгжүүлэгч “Бласт” ХХК -ийн заавал хэрэгжүүлж, мөрдөж ажиллах ёстой баримт бичиг юм.

Төслийн төлөвлөлтөд өөрчлөлт оруулах бүрд төлөвлөгөөнд нэмэлт тодотгол хийлгэж байх шаардлагатай.

Хүснэгт 21. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгө

№	Гол болон сөрөг нөлөөлөл болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн үнэлгээ, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хугацаа, давтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ									
1	Тээврийн хэрэгсэл, хүнд машин механизмаас тоосжилт бий болох	Замаас үүсэх тоосжилтыг бууруулахад хурдны хязгаар дагаж мөрдүүлэх, GPS мэдээнд хяналт тавих	Агаар орчин	Ширхэг	1	Дотоод төсөв	2026 онд	2026 онд	Агаарын тухай хууль, Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль MNS 4585:2016
2	Авто тээврийн хэрэгслээс тоосжилт, хорт хий ялгарах	Тээврийн хэрэгслийг үзлэг оношилгоонд тогтмол хамруулах	Агаар орчин	Ширхэг	1	1900.0	2026 онд		
Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ									
3	Усан орчин бохирдох, Зөвшөөрөлгүй ус ашиглах, усны нөөц ашигласны төлбөр төлөгдөхгүй байх	Харьяалагдах сав газрын захиргаатай ус ашиглах гэрээ байгуулж, ус ашигласны төлбөр төлөх	Гүний худаг	-	-	100.0	2026 онд	2026 онд	“Усны тухай хууль” Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль
4		Сар бүрийн усны тоолуурын баталгаажуулалт хийлгэж, төлбөрийг цаг тухай бүрт төлөх	Гүний худаг	Ширхэг	12 удаа	1000.0	2026 онд		
5		Усыг зохистой ашиглах, гүний усны талаар ажилчдад мэдээлэл өгөх	Нийт ажилчид	Ширхэг	1-2 удаа	-	2026 онд	2026 онд	“Усны тухай хууль”
6		Газрын доорх усны мониторингийн хэмжилт хийх багаж авах, Гүний худгийн усны түвшин хэмжилтийг тогтмол хийж хяналт тавих	Гүний худаг	Ширхэг	3	1000.0	2026 онд		
Хөрс, газрын гадаргад үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ									

7	Хөрсний бохирдол, техник нөлөөгөөр хөрс болон ургамалд сөргөөр нөлөөлөх	Шатах тослох материал асгаралтаас хөрсөнд бохирдол үүсч болзошгүй Шатах тослох материал алдагдсанаас хөрс бохирдуулж болзошгүй, түүнээс урьдчилан сэргийлэх талаар ажилчдад зөвлөмж, мэдээлэл өгөх	Нийт ажилчид	Тогтмол	-			2025	MNS 5850:2019, “Хөрсний чанар, хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
8		Төслийн талбайн шороон замд тоосжилт үүсгэж олон салаа зам үүсгэхээс сэргийлсэн таниулах самбар байршуулах	-	1	500.0			2025	MNS 3297:1991, “Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот суурин
№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн үнэлгээ, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
Биологийн төрөл зүйлд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ									
10	Ургамал	Мод, ногоон байгууламжийн усалгаа арчилгааг тогтмол хийж гүйцэтгэх	Төслийн ногоон байгууламж	Тогтмол	Дотоод зардлаар			2026 онд	Нөхөн сэргээлтийн аргачлал Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай MNS 4585:2016
11	Амьтан	Биотехникийн арга хэмжээ хэрэгжүүлэх	Мандах сум	ширхэг	1.400.0			50.0	
					4,200,000				

ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээн ий цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж, мян.төг
1	“ТЭРБУМ МОД” Үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд мод тарих	Мод тарих ажлыг зохион байгуулах	Төслийн талбайд	ширхэг	200	4.0	800.0	2026 онд
2	Орчны тохижилтын зураг, Ногоон байгууламжийн уртын төлөвлөгөө гаргах	Тохижилтын зураг	Нийт төслийн талбай	Жилд 1 удаа	-		0	2026 онд
							800,000	

ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн хэрэгжилтийн явцад ямарваа нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйл олоход үед холбогдох хууль тогтоомжинд заасны дагуу засаг захиргааны байгууллага болон холбогдох байгууллага болох ШУА-ийн Түүхийн хүрээлэнд даруй мэдэгдэж төслийн үйл ажиллагааг түр хугацаагаар зогсооно.

ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Бодис, материалыг тоо хэмжээ, шинж чанараас хамааруулж агуулахуудад ангилж хадгалдаг. Агуулахын барилгуудыг холбогдох стандарт MNS6458:2014 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Химийн хорт болон аюултай бодис, бүтээгдэхүүн агуулах ерөнхий шаардлагад нийцүүлэн байгуулсан ба осол аюулын эрсдэлийн үнэлгээ, дүгнэлтийг холбогдох байгууллагаас гаргуулах замаар хүний буруу үйл ажиллагааны улмаас хорт болон аюултай бодис, бүтээгдэхүүн ашиглалтын бүхий л үе шатанд байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд тохиолдож болзошгүй осол, аюул эрсдэл гаргахгүй байхад чиглэсэн үйл ажиллагааг мөрдлөг болгон хэрэгжүүлж ажилладаг.

Тэсрэх бодисын үл тэсрэх хольц бэлтгэх үйлдвэр нь хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаанд онцгой анхаардаг бөгөөд холбогдох хууль, журам, арга технологи болон компанийн дотоод журмуудыг мөрдлөг болгон ажиллаж байна. Үүнд:

- Дотоод хяналт шалгалт хийх журам
- Нэвтрэн орох гарах журам
- Галын аюулгүй байдлыг хангах журам
- Ажлын тусгай хувцас, хамгаалах хэрэгслээр хангах, хэрэглэх түүнд хяналт тавих журам
- Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам
- Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөө
- Гамшгийн эрсдлийн үнэлгээ
- Гал унтраах шуурхай төлөвлөгөө

ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Байгалийн гамшигт үзэгдэл, гэнэтийн осол болох, гал гарах Үйлдвэрийн осол, гэмтэл, хордох	Ажилчдыг нэг бүрийн хамгаалах хэрэгслээр хангах (хамгаалалтын гутал, малгай, нүдний шил, бээлий, нүүрний баг)	Нийт ажилчид	34	-	5.000	2026 онд	Ажиллагсад нь зориулалтын конбинзон болон MNS 12.4.009-88, MNS 12.4.013-84-ын дагуу үйлдвэрлэсэн ажлын хувцас, тоосжилтоос хамгаалах хэрэгсэл хэрэглэнэ.
2		Агуулахын орчимд ил гал гаргах, тамхи татахыг хатуу хориглож, хяналт тавих, тэмдэг тэмдэглэгээ хийх.	Цогцолбор	-	-	500.0	2026	
3		Гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийг шаардлагатай газруудад байршуулах	Цогцолбор	-	-	500.0	2026 онд	
						1500.0		

ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ

№	Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	хамрах хүрээ	Тоо хэмжээ, Хэмжих нэгж	нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Хог хаягдал салхинд хийсэх, хөрсөнд нэвчилт үүсгэх	Бүх нийтийн цэвэрлэгээ зохион байгуулах	Төслийн хүрээнд	1	-	2026 онд	
2	Ахуйн хог хаягдал, ил задгай хаягдаж, хүрээлэн буй орчин бохирдуулах	Орон нутгийн ТҮК-тай гэрээ байгуулж, ахуйн хог хаягдлыг нэгдсэн хогийн цэгт төвлөрүүлж, төлбөрийг тухай бүрд төлөх	Цогцолбор -	-	1.440	2026 онд	Хог хаягдлын тухай шинэчилсэн хууль 2017.05.12
3		Аюултай хог хаягдал тээвэрлэх, устгах эрх бүхий мэргэжлийн компанитай гэрээ байгуулж, гэрээний дагуу түүхий эдийн сав баглаа боодлыг шилжлүүлэх	Цогцолбор -	-	560.0	2026 онд	
4		Хог хаягдлын цэг тогтоолгох	Цогцолбор	1	Дотоод төсөв	2026 онд	
					2000.0		

ОРЧНЫ ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

№	Хянах үзүүлэлтүүд	Хяналт шинжилгээ хийх байршил	Хяналтын давтамж	Шаардагдах зардал (урьдчилсан мян.төг)	Баримтах арга, аргачлал, стандарт, шаардлагууд
1	Агаарын чанар: Агаарын тоосны (TSP, PM10, PM2.5) шинжилгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	Үйлдвэр, агуулах орчим, хог хаягдлын цэг	Төслийн талбайд 4 цэгт	200.0	MNS 4585-2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, MNS 3384:1982 Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага, MNS 4048:1988 Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга
2	Усны хяналт шинжилгээ: Усны чанар: pH, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), нийт хатуулаг (CaCO3), Ca, Mg, Na, K, SO4, NO2, NO3, NH4, As, Cd, Cu, Hg, Pb, Zn, Cr, Fe, Ni, үнэр, өнгө, нүүрсустөрөгчид (нефть бүтээгдэхүүний бохирдол), Бактериологи хийлгэх	Худаг: Унд ахуйн усыг хангаж буй гүний худгаас	4-8 сард	200.0	MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж MNS 4586:1998 Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага MNS 13.060.50 Усны чанарын стандарт MNS 0900 : 2010 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт
3	Хөрсний төлөв байдал, бохирдол: Хөрсний морфологи бичиглэл, pH, цахилгаан дамжуулалт, давс %, ялзмагийн агууламж %, шим тэжээлийн элемент (NO3, P2O5, K2O), хөрсний механик бүрэлдэхүүн, хүнд металл	Үйлдвэр, агуулах орчим, хог хаягдлын цэг	4-8 сард	300.0	MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга, MNS 3309:1991 Хөрс. Хөрсний хялбар уусдаг давсны химийн найрлагыг тодорхойлох арга, MNS 3675:1984 Хөрсний органик бодисын хэмжээг тодорхойлох лабораторийн арга
				700.0	

**БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /мян.төг/	Нийт зардал /мян.төг/
Удирдлага зохион байгуулалт	Сум, орон нутагтай хамтын ажиллагааны хүрээнд ажил зохион байгуулах	Сум, Орон нутаг	Дотоод төсөв	2026 онд
	Байгаль орчны аудит хийлгэх	Төслийн эзэмшлийн газарт	3,300,000	2026 онд
	Тухайн онд хэрэгжүүлсэн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг хүргүүлэх	Дорноговь аймгийн БОАЖГ, Дорноговь аймгийн Мандах сумын 1 дүгээр баг	Дотоод төсөв	
			3,300,000	

**“БЛАСТ”ХХК-ийн “Мандах” салбарын Байгаль хамгаалах чиглэлээр
2026 онд хийгдэх ажлын төсөв.**

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал /төгрөг/	Хариуцах эзэн
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ төлөвлөгөө	2026 онд	4,200,000	Салбарын дарга; Байгаль орчны мэргэжилтэн
2	Биологын олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	2026 онд	800,000	Салбарын дарга; Байгаль орчны мэргэжилтэн
3	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	2026 онд	1,500,000	Салбарын дарга; Байгаль орчны мэргэжилтэн
4	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	2026 онд	Дотоод төсөв	Салбарын дарга; Байгаль орчны мэргэжилтэн
5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	2026 онд	2,000,000	Салбарын дарга; Байгаль орчны мэргэжилтэн
7	Удирдлага зохион байгуулалт	2026 онд	3,300,000	Салбарын дарга; Байгаль орчны мэргэжилтэн
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	2026 онд	700,000	Салбарын дарга; Байгаль орчны мэргэжилтэн
	Дүн		13,200,000	

ХАВСРАЛТ

УБ-2

Монгол Улсын Засгийн газрын
2004 оны 20 дугаар тогтоолоор батлав.

МОНГОЛ УЛС УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

2006.01.19

/Бүртгэсэн өг. сар, өдөр/

9011125047

/Улсын бүртгэлийн дугаар/

2680336

/Регистрийн дугаар/

Бласт

Хясааргандман хэрнүцлэгтэй компани

/Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр/

Дүрэм

/Үүсэн байгуулах баримт бичиг/

Тогтоол

/Шийдвэрийн нэр/

001

/Дугаар/

2001.09.11

өг. сар, өдөр

281200
код

Тэсрэх материал үйлдвэрлэх, хадгалах, тэмдэрлэх, имгэртгөх, худалдаанах
/Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл/

311001

Гаднад худалдаа

код

/Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл/

Хугацаагүй

хугацаа

3

/Гишүүдийн тоо/

11,700 0

/Өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мөнгөн тэмдэглэл/

Хан-Уул, 1-р хороо, Чингэсийн өргөн чөлөө, "Тийс бридж" зочид буудал - 203 тоот утас: 325090,
утас: 324044, факс:

/Хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг/

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

УНДСНИЙ

Гэрчилгээг өгсөн: 2006 оны 01 сар 19 өдөр

УХАБ175

МОНГОЛ УЛС
УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМ

АЖ АХУЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ

2022 оны .12. сарын 23. өдөр

Дугаар 864.....

Улаанбаатар хот

Эрхлэх үйл ажиллагааны төрөл

Үйлдвэрлэлийн зориулалттай тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл импортлох, үйлдвэрлэх, тэсэлгээний ажил явуулах

Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн нэр

“БЛАСТ” ХХК

Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хаяг

Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө-13, Ландмарк оффис, 3 давхар

Регистрийн дугаар

2688336

Тусгай зөвшөөрлийн хугацаа

5 /Тав/ жил

Тусгай нөхцөл, шаардлага

Холбогдох хууль, журам, дүрэмд заасан бүх шаардлагыг хангаж ажиллах

Монгол Улсын Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн Сайдын 202 . 2 оны . .12. сарын . 23. өдрийн А/31А дугаар тушаалыг үндэслэн олгов.

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ГИШҮҮН,
УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД

Ж.ГАНБААТАР